

kmet povsod. Tu orjejo za ozimino, tam trgajo koruzo. Vmes prosijo Boga za dolgo lepo vreme, da zamorejo pospraviti vse svoje pridelke. Vse pa opravljajo veselo, ker jim je Bog dal še precej dobro letino. Pšenica je bila sicer po nekterih krajih polna ljulike, a drugače izvrstna. Ozimna rž je bila, kjer je zima nij pobrala, lepa, dobro se je obnesla jarina: rž, oves, najbolj pa ječmen. Krompir je še precej poln, ter še nij preveč gujil, kar mu je sicer navada. Ajda je polna, le nekaj bolj medlega semena. Zelje je pa slabo, ker so ga črvi na jesen jako objedali. Koruza je bolj slaba ko lepa, pa kaj pomaga, ko še zeleno hoče požrešna živad požreti. Ako pa ubogi kmet hoče jo preganjati, je hitro ob puško, drugega strašila se živad tak ne boji — in sploh ako iz hiše stopi proganjat od svojega imetja škodljivcev, je uže imenovan kot lovski tat in če prideta z žandarjem vkup, je kot tak kaznovan. Ali nij to velika krivica?! Postavim nad koruzo hodijo najbolj šoje, viane in lisice, toraj najškodljivejše živali, ktere pokončavati so pa kmetu roke zavezane. Po zimi hodijo nad sadno drevje zajci, ter je hudo obglodajo, pa tudi proti tem je kmet golih rok. Spominjam se, kar pripovedujejo vojaki doma, kako jih namreč oficirji pri vajah zmerjajo, češ, namesto po nedeljah igrati in lenobo pasti, se rajši bi učili streljati. In nij čuda, da se nekteri novinec puške celo boji, ko pride k vojakom. Vse to govori, da je treba lovsko postavo predruščiti in to v korist kmetom, da bi namreč lovsko najemščino čisto odpravili ali pa preuredili tako, da bi kmetje saj na polji smeli nositi orožje.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svtili cesar odpotovali so na Šlezijško ter prideje v Budimpešto nazaj dne 24. okt. ter bodo takoj sprejeli poklon avstrijsko-ogerskih državnih poslancev (delegacije), ki se posvetujejo o skupnih potrebah vojaštva in zunanjih zadev. Zavzeli se smo, ko smo poizvedeli, da vzajemni vojni minister tirja 7 milijonov goldinarjev več nego laui, za vsem vkup 98 milijonov, med temi $2\frac{1}{2}$ milijona za napravljaje trdnjav. Slovanski Čehove štejejo 5 milijonov duš, a v delegacijah imajo samo 1 zastopnika (dr. Šroma iz Moravskega); nasprotno pa Nemci od 60 zastopnikov imajo njih 50. „Tako so Nemci v Avstriji zatirani“ dostavlja tukaj ljubljanski „Slovenec“. — Nemški liberalci in jihovi judovski pisarji trobijo na ves glas po svetu „nemštvo je v nevarnosti“. Temu nasproti zberejo se nemški konservativci v Linci, pozvani od svojih poslancev, ter bodo v imenu nemških kmetov in rokodelcev, t. j. ogromne večine Nemcev v Avstriji, ugovarjali, da bi se nemško-liberalna in židovska pešica ljudij drznila govoriti v imenu vseh avstrijskih Nemcev. S tem so nemški konservativci res pravo zadeli. Hvala jim! — Na Dunaji so na borzi ljudje zopet stra-

hovitno veliko denarja zgubili, ker je mnogo menših kapitalistov zablodilo v nastavljene mreže velikanskih denarnih mogotcev. — Malo mesto Hallein šteje nekaj čez 3000 duš pa ima liberalni mestni zastop, ki je nesrečnežem 25.000 fl. dolga nakopal. Tako gospodari liberalna gospoda več ali menje povsod. — Ogerski finančni minister je državnemu zboru žalostno novico naznanil, da bodo davkeplačilec l. 1881 samo za državne dolgove morali obrestij plačati 105 milijonov goldinarjev. Toliko dolga naredili so liberalni ogerski poslanci v teku 12 let. — Hrvatski banov namestnik g. Živkovič postal je baron z naslovom „Fruškagorski“. Ogerski mlini so nekaj časa veliko moke prodali na Nemško in Angleško, sedaj so skoro polovico prometa zgubili, ker jim ameriška moka kupčijo jemlje. To je hud udarec za Ogersko. Turški Husni-paša je prišel na Dunaj in tirja, naj mu naša vlada izroči orožje in strelivo, katero so naši vojaki v Bosni in Heregovini zaplenili. Vlada vabi naseljencev v Bosno in obeta precej ugodnih poboljškov in podpore.

Vnanje države. Črnogorci še nimajo Dulcina ali Ulčinja; Turki zvijačno vse zavlečejo in se norec delajo iz evropskih velevlad in jihovih oklopnice; ob enem polagajo 600 torpedov v morje, da nebi moglo tuje brodogve v Dardanele in Carigrad; v Prizrenu so ubili avstrijskemu konzulu uradnika z ženo vred. — Greški kralj bil je nedavno v Rimu ter mu je italijanski kralj obečal pomoči zoper Turka; doma je greško ministerstvo vzelo 60 milijonov v zajem in dela urnih priprav za boj. — Pomenljivo je tudi to, da je rumunski knez Karol komaj prišedši iz potovanja na Nemškem in po Avstriji domov obiskal bolgarskega kneza v Ruščuku ter naznanil željo obiskati tudi srbskega kneza. To kaže na zvezo teh 3 knezov. — Ruski car hoče se zopet oženiti s kneginjo Dolgorukovo ter cesarjeviča proglasiti za sovladarja. V Sibirijo začeli so železnico staviti preko Uralskih gorā iz Jekaterinoslava v Tulenj. — Dne 15. okt. prišel je nemški cesar Viljelm in jegov Bismark in Moltke v Kolin k posvečevanju nove stolne cerkve. Svečanost je bila čisto posvetna, duhovnikov ni bilo videti nebenega, le stolni kanoniki so pri velikih vratih pričakovali cesarja, ga spodobno pozdravili in poprosivši ga, naj jim da izguanega pastirja in nadškofa nazaj, zopet izgini, ko je bil „Te Deum“ odpevan. — Francozi so ta teden izgnali karmelite in barnabite. Kako slabo pa je, če ljudje vere nimajo, kažejo njihovi generali, ki tajne zaukaze vojaškega ministra in brambovske četeže ničvrednim ženskam izdajajo, katere je potem Bismarku izročujejo. Bismark izvé za vsako stopinjo francoskih ministrov. Italijanov je se mnogo izselilo v južno Ameriko, kder so marljivo začeli viusko trto saditi. — Do sedaj so zlato iz Amerike v Evropo vozili, sedaj hiti zlato za pšenico, moko itd. v Ameriko nazaj. samo meseca augusta in septembra je tje šlo 44

milijonov goldinarjev v zlatu. Tudi Avstralija začela je izvažati zrnja in moke; sedaj je na poti v Evropo 15.000 meterskih centov zrnja in moke. Evropei ubožavamo sred liberalnih naprav!

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

II. V gimnaziji prekosil je Anton Magdič vse svoje součence tako sijajno, da je bil v vseh 12 semestrih vedno „prvi“; še tekrovati z njim nobeden ni mogel, le on je prejel konec leta vselej odločeno darilo. Več ko sto let že obstoji Mariborska državna gimnazija, pa nevem, ali je imela kedaj tako odličnega dijaka. V tisti dobi so imele gimnazije po 6 razredov. Kdor se je hotel dalje šolati, moral je iti na vseučilišče in tu dovršiti v dveh letih tako imenovane modroslovske šole — Slovenci so svoj čas tudi pravili: „črna šola“. Zbralo se je tedaj v modroslovskih šolah iz Graške, Mariborske, Celjske in več drugih inostranskih gimnazij do 200 modroslovcev in mladi dijaki bili so mahoma v bolj prostem vseučiliščnem zraku, t. j. ni se je tako strogo pazilo na njihovo obnašanje, kakor na gimnaziji, kar je tudi v velikem mestu nemogoče. Mladi človek moral je sedaj pokazati, kako se je že utrdil njegov značaj ali se vé, akopram ga učiteljevo oko po vseh potih ne zasleduje, pametno in pošteno gibati in razume svoj uzvišeni poklic; zlasti čas posvetiti koristnim védam, in si nabirati za svoje življenje tisti dragi zaklad, ki ga molji ne morejo snesti, ne grdi tatovi ukrasti. V ta namen ima vseučilišnik obilno prilike. V prostih urah zamore poslušati predavanja različnih predmetov. — Kakor poznamo do sedaj našega izvrstnega gimnazijalca, diko Mariborskih dijakov, smemo upati, naš mladi modroslovec g. Anton Magdič — v modroslovji so gg. profesorji vsakemu dijaku dali častni naslov „gospod“ — bo tudi v Gradci pokazal, kaj zamore bistra slovenska glava in vstrajna delavnost, ki od Boga podarjenih talentov ne zakoplje, temoč ž njimi pridno kupčuje. Blaga Magdičeva gospa izročila mi je na pregled vsa spričevala svojega rajnega nepozabljivega tovarša in iz teh povzamem: g. Anton Magdič imel je v vseh obligatnih predmetih, t. j. v tistih, ktere je moral vsak modroslovec poslušati, „odliko“ — naši gg. školniki so nam v tisti dobi pravili: „sehr gut“. — Razen teh obligatnih pa je naš ukaželni dijak še poslušal in skušnjo napravil iz 10 prostovoljnih predmetov (iz slovenskega jezika, klasične literature, pedagogike, grške filologije, državne zgodovine (Staaten-geschichte), zgodovine modroslovja, leposlovja (Aestetik), rastlinstva, rudnoslovja, živalstva.) In tudi iz teh predmetov imel je konec leta „odliko“; prvi red dobil je le enkrat v prvem semestru iz

pedagogike (Erziehungskunde), in kakor njegovi sošolci trdijo, zaslužil je tudi odliko. Slavno za našega rojaka bilo je tedaj tudi modroslovje dovršeno. Trije poti bili so mu sedaj odprti: pravo-znanstvo, bogoslovje, zdravilstvo. Za katero panogo bo se odločil naš modroslovec? Sedaj je šlo za to, končno izvoliti svoj poklic, misliti na stan, v katerem bo delal ves čas svojega življenja za svoj blagor in bližnjega. Vsi njegovi sošolci sodili so: Anton bo duhovniški stan izvolil, vsem se je dozdevalo, drugače celo biti ne more, bil je namreč krotkosrčen, pohleven; eden njegovih osemletnih sošolcev mi trdi: nikedar ga nisem razdraženega, jeznega videl. Bil je ponižen; pri svojih obširnih vednostih ni bil nikoli ošaben, sè vsemi kolegi prijazen, ljubeznjiv, slabejšim je vselej rad pomagal, družbe ni iskal, če se je primerilo, da se je pri kaki priliki sošlo več dijakov, bil je vesel, pri taki priložnosti je rad kratkočasil družbo s kakim izrekom starih učenjakov. Horacija, njemu najbolj priljubljenega klasika, znal je pre skoraj vsega na pamet. Bil je natančen v izpolnjevanji vseh dolžnosti, vestno je opravljal vedno, tudi na Dunaji, tiste verske dolžnosti, ki se jih sedajni čas mnogi lecajo, ki gosposko sukajo nosijo. Verem katoličan ostal je ves čas svojega življenja; mimogredé naj bo omenjeno: tudi kot doktor zdravilstva obiskoval je natančno nedeljsko božjo službo, v adventu navadno tudi po delavnih zornice. Velikonočno dolžnost opravljal je vestno vsako leto ob enem sè svojo gospó. Odločeni den prišel je v hišo božjo, se postavil k spovednici med kmete in čakal potrpežljivo, dokler nij prišel na njega red. — Kdor je Dr. Magdiča poznal, tistemu ne bo treba trditi; da je vse to storil iz verskega pripričanja, katero je od mladostnih lét nosil v svojem blagem srci. Od svojih predpostavljanih bil je tedaj vedno ljubljen. Tak vzor izvrstnega dijaka glede uka in obnašanja bil bi gotovo tudi vse časti vreden duhovnik, ako bi si bil ta stan izvolil. Da so starši to želeli, posebno ljuba mamica, o tem ni dvojiti. Slovenski kmečki starši navadno mislijo: njih otrok je najsrečnejši, če pride v duhovenski stan; pa silili ga menda nikakor nijso. Oče Ivan bili so v celem okraji znani kot pameten mož in tak zna dobro, da ne gre otroka siliti v stan, za katerega od Boga ni poklican, najmenje pa kaže siliti v duhovenski stan. Nesrečen, ker sè svojim stanom nezadovoljen, duhovnik zamore več škodovati, kakor 10 vrednih popraviti. Pa mladenič, kedar voli stan, ne sme pitati samo svojega srca svojega nagnjenja, tudi razum mora zraven govoriti, ta mora razsoditi vse okoliščine in razmere, ali je tudi v stanu tisto srečno doseči, k čemur se mu srce nagneno dozdeva. Bistra glava našega vrlega Antona spoznavši vse svoje razmere menda do 8. šole ni drugače mislila, kakor postati duhovnikom, pa Bog je drugače obrnil; Bog je mu odkazal poklic, na katerega še do sedaj mislil nij; — kako da je to prišlo, hočemo kmalu videti. (Dalje prih.)